

VERDENS GANG

ANSVARLIG REDAKTØR/ADM. DIREKTØR:
GARD STEIRONYHETSREDAKTØR: **TORA BAKKE HÅNDLYKKEN**POLITISK REDAKTØR: **HANNE SKARTVEIT**DIGITALREDAKTØR: **OLA E. STENBERG**MAGASINREDAKTØR: **JANE THRONDSSEN**

Partipolitisk og økonomisk fritt og uavhengig dagblad. Utgitt av Verdens Gang A/S, Postboks 1185 Sentrum, 0107 Oslo, Tlf.: 22 00 00 00
Salg av avisen eller avfotografering av VGs stoff og annonser for videreproduksjon er ikke tillatt uten etter avtale med VG.

Leder

Ny kulturmelding

● Demokratiske institusjoner det har tatt generasjoner å bygge opp, kan brytes ned i løpet av en vilkårlig presidentperiode.

● Rettigheter og gjensidige forpliktelser de fleste av tar for gitt, kan fjernes med et pennestrøk. Fellesverdiene som danner grunnlaget for vår frie utfoldelse i et trygt samfunn er under press av ideologiske og politiske strømninger, men trues også av likegyldighet og ignoranse.

● Fredag kommer den nye kulturmeldingen, den første på 14 år. Her kommer regjeringen til å trekke opp linjer for hvordan denne nedbrytende utviklingen kan møtes. «Kulturens Kraft – kulturpolitikk for framtida» tegner til å bli en annerledes kulturmelding enn det tidligere regjeringer har lagt frem. Etter det VG kjenner til har kulturminister Trine Skei Grande (V) valgt å utarbeide et dokument som ikke tar utgangspunkt i den tradisjonelle forståelsen av det som gjerne kalles kulturens instrumentelle sider.

● Det betyr at Skei Grandes kulturmelding er mer sektorovergripende og mindre spesifikk hva angår føringer eller rammer for de enkelte kulturuttrykk. Samtidig varsler hun gjennom denne stortingsmeldingen at enkelte kapitler vil bli tillagt styrket oppmerksomhet i egne meldinger som skal legges frem separat. Ved å sette kunst og kultur inn i en overordnet sammenheng for å styrke demokrati og ytringsfrihet, gir regjeringen feltet en vesentlighet vi helhjertet vil slutte oss til.

● Å ta kunst og kultur på alvor handler ikke om hvor stor offentlig støtte som bevilges, eller hvor mye kulturmidlene utgjør av statsbudsjettet i prosent. Det handler om å se og anerkjenne hvilken betydning kultur har i samfunnsutviklingen. Etter det vi kjenner til av meldingens innhold vektlegges nettopp den frie ytring som grunnlag for all kunst og kultur, og den betoner kulturen som en av de aller viktigste arenaer for fellesskap.

● I dette ligger også et syn på teknologiske utfordringer som ikke handler om problemer, men muligheter. Det varsles også tiltak for å bryte ned det som kalles levekårsbetinget tilgang til kultur. I dag er det enkelte områder og kulturuttrykk som noen grupper blir holdt vekk fra av økonomiske eller sosiale årsaker. En gjennomgående ambisjon i Skei Grandes kulturmelding er å finne de riktige nøklene for å åpne så mange dører som mulig. At ytringen skal nå flest mulig er grunnleggende for demokratiet.

● Kanskje kan enkelte av kulturlivets særinteresser bli skuffet over fraværet av tydelig signaler til akkurat dem. Men vi tror dette er en type kulturmelding som er helt riktig for vår tid.

Kulturløftet

● Stiftelsen Norsk kulturarv blar opp millioner av kroner for å redde forfalte fjøs.

● Norges låver er under press.

Frp og de snille

På sitt beste er populistene et tilskudd til demokratiet. På sitt verste vil de demontere det.

AKKURAT NÅ

Det liberale demokratiet er truet, sa populismeekspert Yascha Mounk da han besøkte Oslo torsdag. I 15 europeiske regjeringer finner han populistiske ved makten. I land som Polen og Ungarn har de begynt å rive ned demokratiet.

Var den store spredningen av demokrati på 1990-tallet bare et blaff?

Mounk ser svart på det. Han forklarer populariteten til populistiske med stagnerende lønninger, automatisering, svakere fremtidsutsikter, økonomisk ulikhet, innvandring og sosiale medier.

Få land i Vesten er uberørt av slike utviklingsstrekk.

– Populister angriper sine kritikere, kaller dommere fiender av folket, hevder opposisjonen er svikere, at mediene leverer falske nyheter, sier Mounk.

Det som starter som angrep på minoriteter, blir et angrep på demokratiet selv.

Og vi har grunn til å være bekymret. Demokratiprojektet V-dem gir mer kunnskap. Demokratiet, som først har blitt et globalt fenomen nylig, ligger rett nok nært sin høyeste utbredelse noensinne.

Et stort sveip viser at landene som har opplevd forbedring ligger i Asia, mens mange med forverring finnes i Sentral-Europa og Sør-Amerika. Ser vi på de store tallene står demokrati sterkt og stabilt i de fleste regioner.

Men ser vi på andelen som berøres av tilbakegang er tallene mer nedslående. En tredel av verdens befolkning påvirkes av «autokratisering» i folkerike land som USA, India og Brasil.

Det er ikke snakk om kappe maktkupp. Overgangen skjer gjerne gradvis bak en demokratisk fasade, ifølge PRIO-forsker Sirianne Dahlum som presenterer tallene på Statsviterkonferansen i Oslo fredag.

For bekymringene for demokratisk forvitring, Trump, Orban og populisme er for lengst nådd Norge.

Analysene blir til og med brukt på Norge. Pressgrupper



har begynt å putte inn det de ikke liker, enten det er innvandring eller millionærer.

Men Mounks pessimistiske analyse passer dårlig i landet vårt.

Vi har rett nok skiftet ut et homogen befolkning med en heterogen. Men nordmenn ser ikke mørkt på fremtiden. Lønningene har ikke stått stille. Den økonomiske ulikheten er lav. European Social Survey (ESS) viser økende støtte til demokratiske institusjoner.

Norsk populisme er av et annet slag enn Trumps angrep på institusjonene og Victor Orbans endring av grunnloven, sparking av dommere og sensur av pressen.

Partier som Frp og SV kritiserer brede forlik og konsensuspolitikk, for eksempel EØS, NATO, innvandring, skattepolitikk og klimaforlik. Men de vil ikke rive ned demokratiet.

Den jobben er populistiske derimot i full gang med i land som Tyrkia, Polen, Ungarn og Russland.

– Det som skjer i disse landene er ikke at eliten ikke fanger opp vanlige folks problemer, men at en elite jakter på smuler som de blåser opp. Politiske problemer er skapt av en elite som fremstiller seg selv som motmakt, men er like mye elite som andre, sa BI-forsker Nick Sitter på samme konferanse.